

Pääomasijoitusalan markkinakatsaus

23.6.2022

Pääomasijoittajat

Sisällysluettelo

1.	Tiivistelmä	3
2.	Johdanto: Pääomasijoittajat - Kasvuomistajat	5
	Toimialan keskeisiä avainlukuja	5
3.	Startupit ja venture capital -sijoittajat	7
	Suomalaisten startup- ja aikaisen vaiheen kasvuyhtiöiden saamat sijoitukset nousivat uuteen ennätykseen	7
	Suomalaisten venture capital -sijoittajien toiminnan kehitys	11
	Koronakriisi ja sen jälkeinen aika venture capital -markkinan näkökulmasta	14
4.	Kasvuyritykset ja buyout-sijoittajat	16
	Suomalaisten buyout-rahastojen varainkeruussa hurja ennätysvuosi, sijoitusten ja irtautumisten osalta markkina on pysynyt melko tasaisena viime vuodet	16
	Buyout-markkinakehitys koronakriisissä ja sen jälkeen	18
	Lisätietoja: Tiedotteita ja tutkimuksia pääomasijoitusala	20

1. Tiivistelmä

Yhteenveto startup-yritysten rahoituksesta ja venture capital -markkinasta

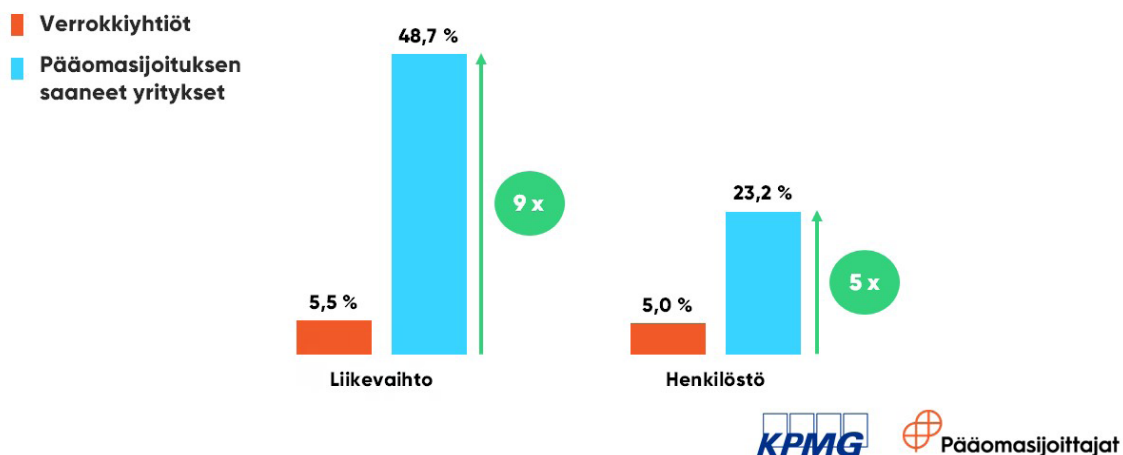
- Suomalaiset startup-yritykset keräsivät lähes 1,2 miljardia euroa sijoituksia vuonna 2021 ja rikkoivat edellisvuoden 0,95 miljardin euron sijoitusennätyksen.
- Suurin sijoittajaryhmä on kotimaiset ja ulkomaiset venture capital -sijoittajat (myöhemmin "VC-sijoittajat").
- Viiden vuoden aikana 2017–2021 kotimaisten VC-sijoittajien euromääräiset panostukset ovat lähes kolminkertaistuneet ja ulkomaisten VC-sijoittajien sijoittama summa kahdeksankertaistunut.
- Kotimaiset ja ulkomaiset VC-sijoittajat sijoittivat yhteensä 743 miljoonaa euroa suomalaisiin startup-yrityksiin vuonna 2021.
- Ulkomaiset VC-sijoitukset kasvoivat peräti 123 %, 553 miljoonaan euroon aiemmalta 248 miljoonan euron tasolta.
- Suomalaisten startup-yhtiöiden saamasta rahoituksesta jo 74 % saadaan ulkomaisilta sijoittajilta.
- Sijoitusvaiheittain tarkasteltuna suurin euromääräinen kasvu, 302 miljoonasta eurosta 540 miljoonaan euroon, nähtiin myöhemmän vaiheen VC-sijoituksissa. Suurin prosentuaalinen kasvu nähtiin siemenvaiheen VC-sijoituksissa.
- Neljättä vuotta putkeen Invest European tilastojen mukaan suomalaiset startupit keräsivät edelleen eniten rahoitusta kotimaisilta ja ulkomaisilta VC-sijoittajilta BKT:hen suhteutettuna Euroopassa.
- Kotimaiset VC-sijoittajat kansainvälistyvät: Sijoitussummasta jo 36 % sijoitettiin ulkomaille vuonna 2021.
- Suomalaiset VC-rahastot ovat keränneet lähes miljardi euroa varoja viimeisen kolmen vuoden aikana. Tämän lisäksi Suomeen on syntynyt useita teemakohtaisia rahastoja.
- VC-rahastosijoittajien joukko on monipuolistunut ja kansainvälistynyt.
- Suomalaisten VC-rahastojen kesikoko on 54 miljoonaa euroa. Euroopassa vastaava luku puolestaan on jo yli 100 miljoonaa euroa.

Yhteenveto kasvuyhtiö- ja buyout-markkinasta

- Vuonna 2021 suomalaiset buyout- ja growth-sijoittajat keräsivät varoja poikkeuksellisen suuren ennätyssumman, yhteensä 1433 miljoonaa euroa.
- Suomalaisen buyout- ja growth-sijoittajien hallinnoimat pääomat ovat nousseet 6,5 miljardiin euroon ja sijoitettavissa oleva summa kolmeen miljardiin euroon.
- Kotimaiset ja ulkomaiset pääomasijoittajat ovat sijoittaneet suomalaisiin kasvuyhtiöihin yhteensä 4,9 miljardia euroa viiden vuoden aikana 2017–2021.
- Pääomasijoittajat irtautuivat onnistuneesti yli 50 suomalaisesta kasvuyhtiöstä. Irtautumisten osalta on palattu huippuvuosien tasolle pandemian aiheuttaman viiveen jälkeen.
- Suomalaiset buyout- ja growth-sijoittajat ovat sijoittaneet yhteensä yli kaksi miljardia euroa kotimaisiin ja ulkomaisiin kasvuyrityksiin vuosina 2017–2021. Vuonna 2021 summa oli 381 miljoonaa euroa.
- Viime vuosina suomalaisten buyout- ja growth-sijoituksista yli 90 % on kohdistunut yksinomaankotimaisiin kohdeyhtiöihin.

KUVA 1. Pääomasijoitusalan vuoden 2020 vaikuttavuustutkimuksen mukaan pääomasijoittajien omistamien yritysten kolmen ensimmäisen omistusvuoden aikana liikevaihto on kasvanut keskimäärin yli 50 % joka vuosi. Liikevaihdon kasvu on yhdeksän kertaa verrokiyrityksiä nopeampaa. Samalla aikavälillä pääomasijoittajien omistamien yritysten henkilöstömäärä on kasvanut keskimäärin 23 % vuodessa, mikä on viisinkertainen verrokkiryhmään nähden.

Pääomasijoittajien omistamien yritysten kolmen vuoden keskimääräinen vuosikasvu 2010–2020

2. Johdanto: Pääomasijoittajat – Kasvuomistajat

Pääomasijoittajat ovat aktiivisia ja väliaikaisia **kasvuomistajia** listaamattomissa startup- ja kasvuyrityksissä. Pääomasijoittajat tarjoavat kohdeyrityksilleen pääoman lisäksi liiketoimintaosaamisensa, kokemuksensa ja laajan verkostonsa kasvun tueksi. Pääomasijoittajat tuovat kohdeyrityksilleen mm. riskinottoa, hallitusosaamista ja rohkeutta kasvaa. Pääomasijoitus onkin merkittävä osa kaikista kasvuhaluimpien suomalaisyritysten rahoitusta ja kasvupolkua. Pääomasijoittajien tarjoamalla **osaavalla pääomalla** kohdeyritykset kasvavat muita verrokkiyrityksiä huomattavasti nopeammin (kuva 1).

Pääomasijoittajat voidaan jakaa kahteen ryhmään:

1) **VC**-sijoittajat tekevät sijoituksia VC-rahastoista eri kasvuvaiheessa oleviin startupeihin, ja samalla heistä tulee yrityksen vähemmistöomistaja.

- **Startup** on nuori innovatiivinen yritys, joka tyypillisesti pyrkii nopeaan kansainväliseen kasvuun skaalautuvalla liiketoiminnalla.

2) **Buyout**-sijoittajat tekevät pääomasijoitusrahastoista sijoituksia vakiintuneempiin kasvuyrityksiin. Valtaosin pääomasijoittajat ovat enemmistöomistajia, mutta markkinoilla toimii myös muutamia vähemmistösijoituksia tekeviä **growth**-sijoittajia.

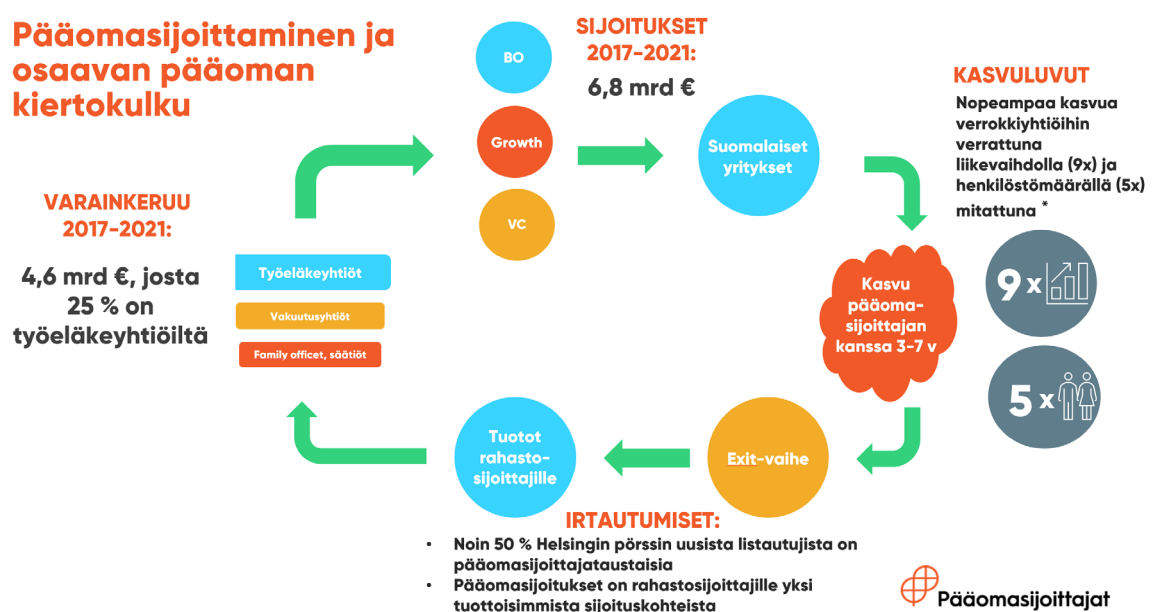
- **Kasvuyritys** on yritys, jolla on vakiintunutta liiketoimintaa, liikevaihtoa ja potentiaalia kasvaa myös jatkossa. Liikevaihto voi olla muutamasta miljoonasta

Toimialan keskeisiä avainlukuja

- Vuosina 2017–2021 **suomalaisiin pääomasijoitusrahastoihin kerättiin varoja 4,6 miljardia euroa** sijoitettavaksi eteenpäin startup- ja kasvuyhtiöihin.
- Pääomasijoitusrahastoihin sijoittavista rahastosijoittajista suomalaiset työeläkeyhtiöt ovat suurin sijoittajaryhmä. **Työeläkeyhtiöiden osuus on noin neljännes rahastojen pääomasta viimeisen viiden vuoden aikana.**
- Koti- ja ulkomaiset pääomasijoittajat ovat sijoittaneet **6,8 miljardia euroa lähes 800 suomalaiseen startup- ja kasvuyhtiöön** vuosina 2017–2021.

- Pääomasijoittajien **kohdeyritykset työllistävät noin 73 000 henkilöä** (yli 5 % suomalaisten yritystenhenkilöstömäärästä), joista pääosa on buyout-sijoittajien omistamissa yrityksissä. Pääomasijoittajien omistamien **yritysten liikevaihto ennen koronakriisiä on ollut yli 25 miljardia euroa** (yli 5 % suomalaisten yritysten kokonaisliikevaihdosta).
- Pääomasijoittajien kohdeyritysten keskimääräinen kasvuvauhti on ollut liikevaihdolla mitattuna 9 kertaa ja henkilöstömäärällä mitattuna 5 kertaa nopeampaa saman toimialan ja kokoluokan verrokkiyritysten joukkoon verrattuna (Kuva 1).
- Aktiivisella omistajuudella kohdeyrityksissä saavutettu kasvu näkyy myös pääomasijoitusrahastojen tuotoissa ja Työeläkevakuuttajat TELA ry:n tilastojen mukaan pääomasijoitukset ovat yksi tuottoisimmista omaisuuslajeista työeläkeyhtiöille.
- Tesin tuottotutkimuksen mukaan suomalaisten venture capital -rahastojen tuotot ovat nousseet erinomaiselle tasolle jopa eurooppalaiseen vertailuryhmään nähden. Tutkimustulokset osoittavat myös, että buyout-markkinan tuotot ovat vakioituneet hyvälle tasolle ja sijoitusten arvo realisoituu tasaisesti. Vuosina 2009–2015 perustetuista VC-rahastoista 53 % ja buyout-rahastoista 45 % kuului Euroopan parhaaseen neljännekseen.
- Pääomasijoittajat ovat tärkeitä myös Helsingin pörssin elinvoimaisuuden kannalta. Noin puolella viimeisen viiden vuoden aikana pörssilistautuneista suomalaisista yrityksistä on ollut kasvunsa tukena pääomasijoittaja.

Kuva 2. Pääomasijoitusten kiertokulku rahastosijoittajilta pääomasijoitusrahastojen kautta startup- ja kasvuyhtiöihin. Pääomasijoittajat osaavina kasvuomistajina vauhdittavat kohdeyhtiöiden kasvua ja samalla yhtiöiden arvonnousun myötä syntyy tuottoja rahastosijoittajille.

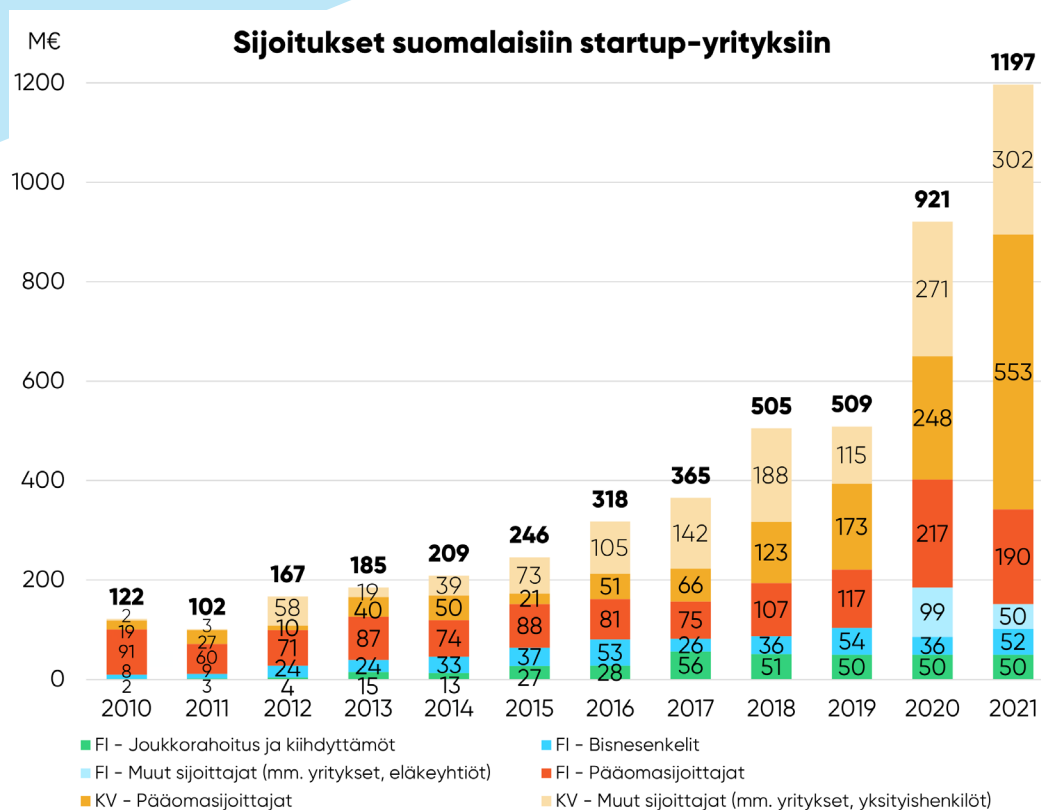

3. Startupit ja venture capital -sijoittajat

Suomalaisten startup- ja aikaisen vaiheen kasvuyhtiöiden saamat sijoitukset nousivat uuteen ennätykseen

Suomalaiset startup-yritykset keräsivät lähes 1,2 miljardia euroa sijoituksia vuonna 2021. Sijoitusten määrä kasvoi lähes kolmanneksella aikaisemman vuoden 921 miljoonan euron ennätystasosta ja viidessä vuodessa startupien saamien sijoitusten määrä on enemmän kuin kolminkertaistunut. Suurin sijoittajaryhmä on kotimaiset ja ulkomaiset VC-sijoittajat, joiden sijoituspotti kasvoi 743 miljoonaan euroon. Joukkorahoitus ja enkelisijoittamien ovat molemmat vakiintuneet noin 50 miljoonan kokoluokkaan. Muut kotimaiset sijoittajat, kuten yritykset, sijoittivat myös noin 50 miljoonaa euroa suomalaisiin startup-yrityksiin vuonna 2021. Sijoitusmääriä kasvattivat myös muut ulkomaiset sijoittajat, joihin lukeutuvat yritykset ja yksityishenkilöt, päätyen yli 300 miljoonan euron tasolle. Kaiken kaikkiaan ulkomaisten sijoittajien osuus kokonaissummasta kasvoi jopa 71 %:n eli 855 miljoonaan euroon, kun edellisvuonna vastaava osuus oli 57 %. (kuva 3).

Kuva 3. Suomalaisten startup-yritysten saamat sijoitukset

Vuonna 2021 suomalaiset startupit ja aikaisen vaiheen kasvuyritykset saivat ennätyselliset 743 miljoonaa euroa kasvurahoitusta kotimaisilta ja ulkomaisilta VC-sijoittajilta (Tiedote 21.4.2022). Vuoden aikana ulkomaiset VC-sijoitukset kasvoivat peräti 123 %, 248 miljoonasta eurosta 553 miljoonaan euroon. Kotimaisten sijoittajien osuus oli 190 miljoonaa euroa, joka laski hienoisesti edellisvuoteen verrattuna, ollen kuitenkin reilusti edellisten vuosien keskiarvoa korkeammalla. Kokonaissumma kasvoi lähes 280 miljoonaa euroa, eli yli 60 % verrattuna edellisvuoteen. Kotimaisten ja ulkomaisten VC-sijoittajien sijoituspotti jakautui yhteensä 182 yrityksen kesken.

Sijoitusvaiheella tarkasteltuna suurin prosentuaalinen kasvu (+137 %) nähtiin siemenvaiheen VC-sijoituksissa, nousten 45 miljoonaan euroon edellisen vuoden 19 miljoonan euron tasolta. Myös sijoitusten kappalemäärällä mitattuna siemenvaiheen VC-sijoitukset ovat nousussa. Vuonna 2021 yhteensä 67 suomalaista yritystä sai siemenvaiheen sijoituksen, joka on 16 yritystä enemmän kuin vuonna 2020. Euromäärillä tarkasteltaessa suurin kasvu nähtiin myöhemmän vaiheen VC-sijoituksissa, jossa sijoituspotti nousi 302 miljoonasta eurosta 540 miljoonaan euroon.

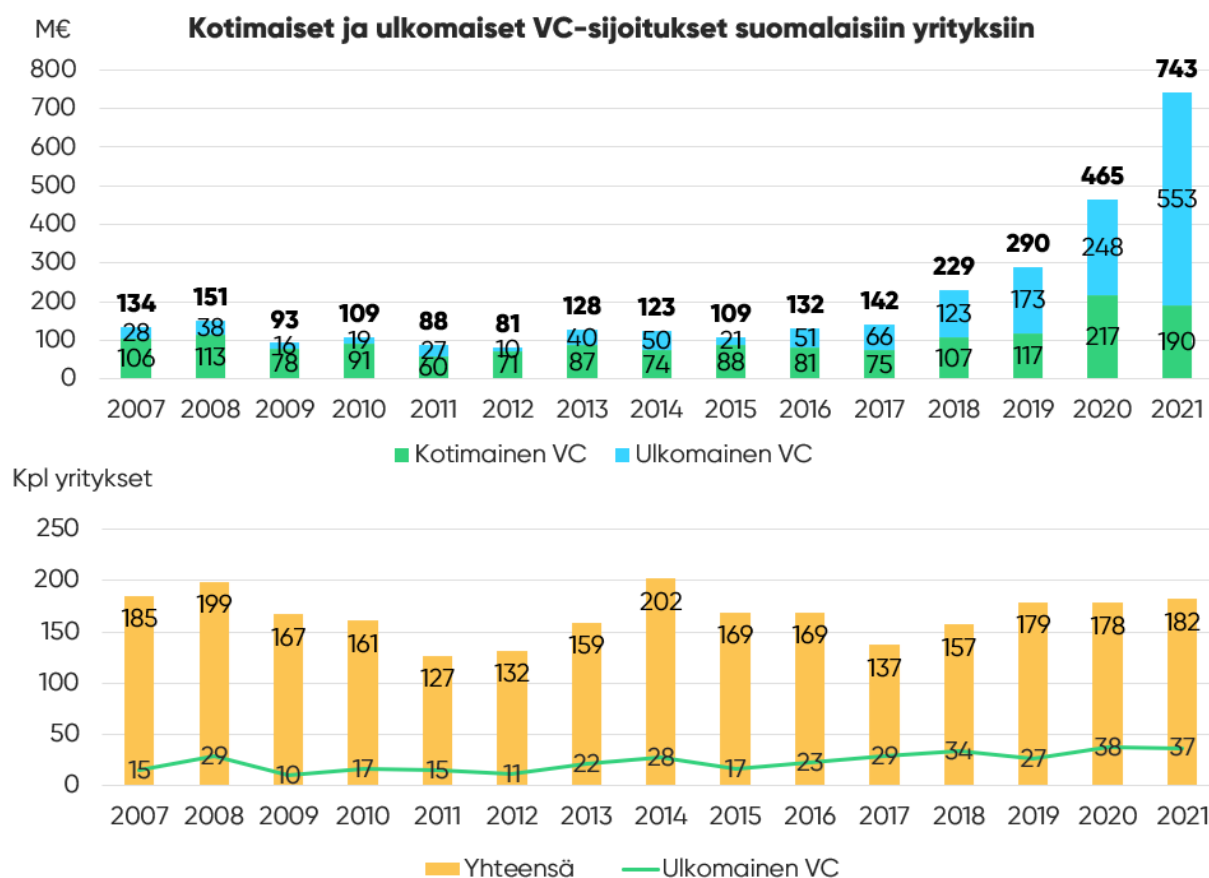
Kaikki sijoitusvaiheet huomioiden suomalaisten yritysten saamien VC-sijoitusten koon keskiarvo¹ on 4,1 miljoonaa euroa, joka vastaa 56 % kasvua edellisvuoteen verrattuna. Etenkin myöhemmän vaiheen VC-sijoitusten keskiarvo on kasvanut huimasti, 25,7 miljoonaan euroon (+154 %), suurten rahoituskierron lisääntymisen vuoksi. Myös siemen- ja käynnistysvaiheen sijoitusten keskikoot ovat kasvussa.

Suomalaisten startupien ja aikaisen vaiheen kasvuyritysten VC-rahoituksesta yhä suurempi osa saadaan ulkomailta – vuonna 2021 ulkomaisten VC-sijoittajien osuus oli ennätyselliset 553 miljoonaa euroa (kuva 4). Kappalemääräisesti ulkomaisten VC-sijoitusten lukumäärä on vielä melko pieni, vaikkakin kehittynyt positiivisesti – viime vuonna 37 suomalaista yritystä sai sijoituksen ulkomaiselta VC-sijoittajalta. Melko alhaisesta kappalemäärästä huolimatta sijoitusten kokonaissumma on kasvanut merkittävästi viime vuosina ja ulkomaisten sijoittajien vaikutus näkyy selkeimmin myöhemmän venture -vaiheen sijoitusten kasvussa.

Yhteensä kotimaisten VC-sijoittajien euromääräiset panostukset ovat lähes kolminkertaistuneet ja ulkomaisten VC-sijoittajien sijoittama summa kahdeksankertaistunut viiden vuoden aikana 2017–2021.

¹ Keskiarvo on laskettu yksittäisen VC-sijoittajan sijoituksesta, ei startup-yrityksen saaman koko rahoituskierron koosta.

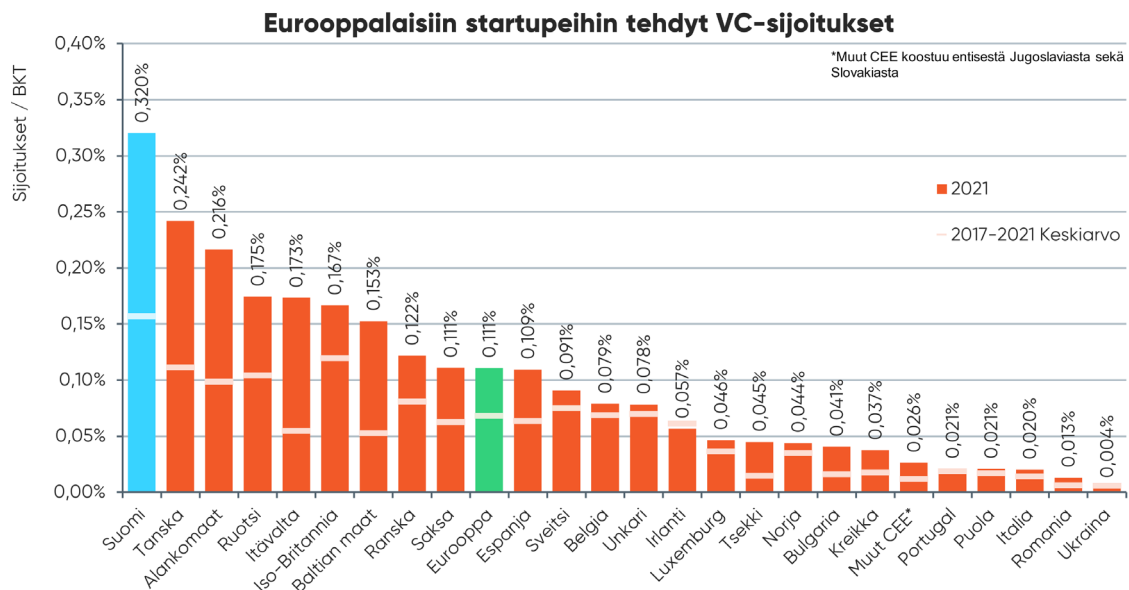
Kuva 4. Kotimaiset ja ulkomaiset VC-sijoitukset suomalaisiin startup-yrityksiin vuosina 2007–2021.

Eurooppalaisessa vertailussa suomalaiset startupit saavat reippaasti eniten VC-rahoitusta, kun kertynyttä summaa tarkastellaan suhteessa bruttokansantuotteeseen (kuva 5). Invest European tilastojen mukaan Suomi on pitänyt kärkipaikkaa jo neljän vuoden ajan, ja vuonna 2021 Suomi erottuu taas joukosta selvänä ykkösenä ([tiedote 16.6.2022](#)). Myös viiden edellisen vuoden keskiarvolla mitattuna Suomi pitää kärkipaikkaa hallussaan. Kansantalouden kokoon suhteutettuna Suomi on startup- sijoituksissa toisena olevaa Tanskaa edellä 32 % - ja neljäntenä olevaa Ruotsia jo 82 % edellä. Vertailussa huomioidaan kotimaiset ja ulkomaiset VC-sijoitukset kunkin maan startup-yhtiöihin.

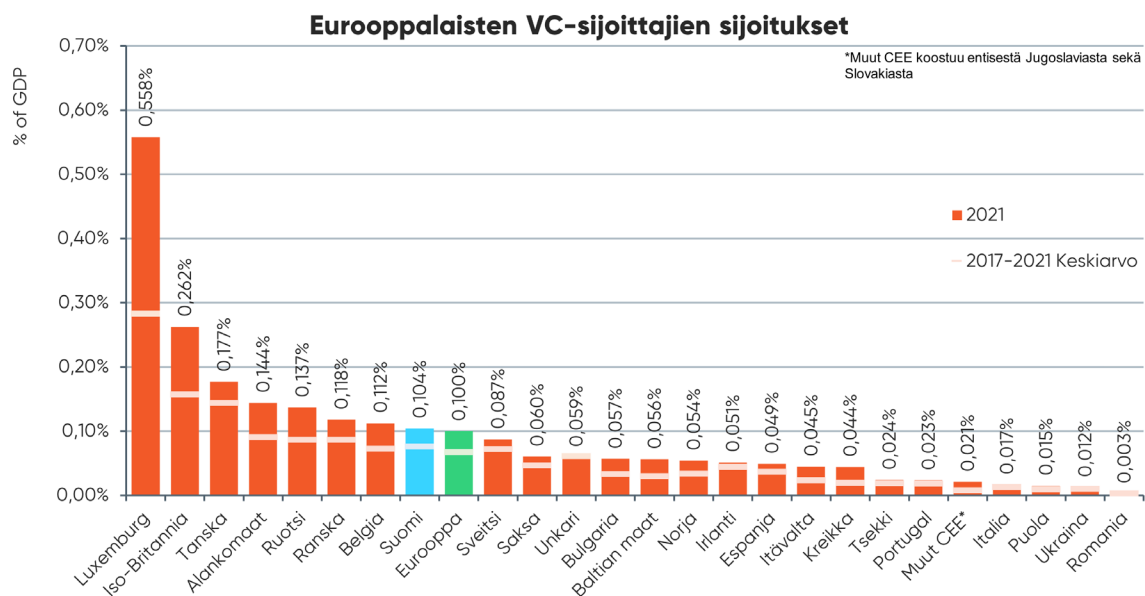
Suomen asema tilaston kärjessä ei ole yhden vuoden ihme, vaan pitkäaikaisen työn ja kehityksen tulosta. Myös alkuvuonna 2022 suomalaiset startupit ovat jo keränneet lukuisia merkittäviä sijoituskierroksia - esimerkiksi Relex (500 M€), Aiven (200 M€) ja Iceye (120 M€) - joiden saamista sijoitussummista suuri osa on VC-sijoittajilta.

Kuva 5. Eurooppalaiset pääomasijoitustilastot: Suomi kirkkaasti ykkösenä

Kun tarkastellaan yksinomaan suomalaisen VC-toimialan suhteellista vahvuutta muihin maihin nähden, Suomi on kuitenkin kauempana kärkipaikoilta. Suomi on nostanut hieman asemiaan vuonna 2021, mutta viiden vuoden ajanjaksolla suomalaisten VC-sijoittajien sijoitusten määrä kotimaisiin ja ulkomaisiin startup-yhtiöihin on eurooppalaista keskitasoa (kuva 6). Suomalaisten startupien saamien VC-sijoitusten ykköspaikka eurooppalaisessa vertailussa (kuva 5) perustuu kotimaisten ja ulkomaisten VC-sijoittajien yhteistyöhön sekä suomalaisten startup-yritysten hyvään laatuun ja kykyyn houkutella jatkuvasti enemmän ulkomaisia pääomia kasvuun ja kansainvälistymiseen. Eurooppalaisessa kehityksessä mukana pysymiseksi, myös kotimaista VC-markkinaa on jatkuvasti kehitettävä.

Kuva 6. Viiden vuoden ajanjaksolla suomalaisten VC-sijoittajien tekemien sijoitusten määrä on eurooppalaista keskitasoa, mutta Suomi on nostanut asemiaan vuonna 2021.

Suomalaisten venture capital –sijoittajien toiminnan kehitys

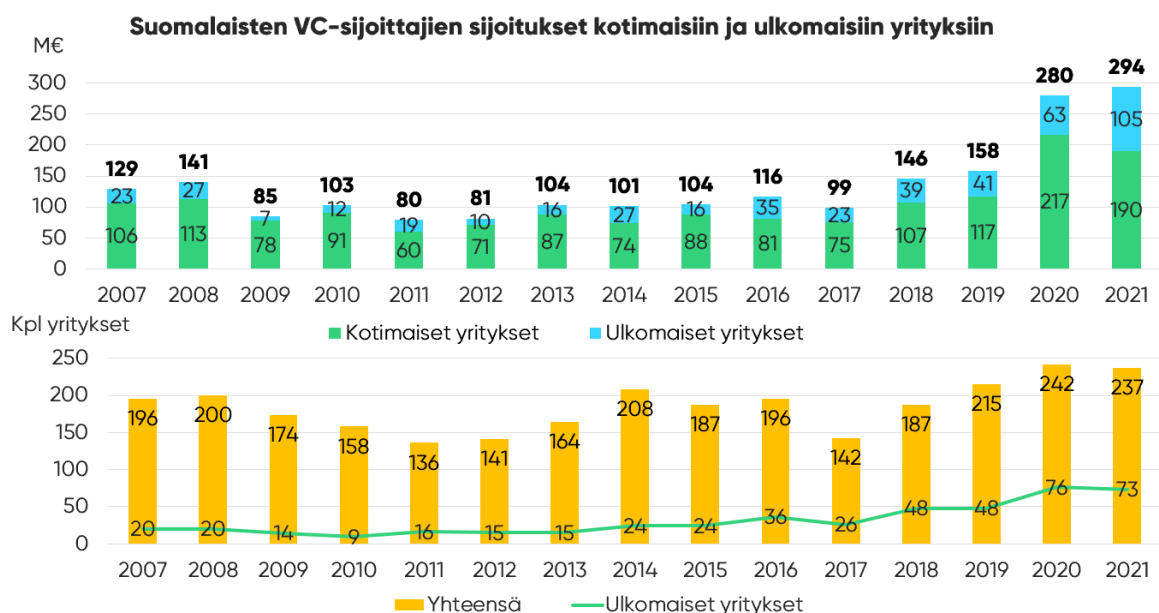
Kotimaisten VC-rahastojen sijoitukset ja irtautumiset

Pitkäjänteinen työ VC-markkinan kehittämiseksi näkyy positiivisesti ja vuonna 2021 suomalaiset VC-sijoittajat ovat sijoittaneet historiallisen suuren 294 miljoonan euron summan koti- tai ulkomaisiin startupeihin ja aikaisen vaiheen kasvuyrityksiin. Kasvua edelliseen vuoden sijoituksiin oli 5 %. Suurin prosentuaalinen kasvu (+79 %) nähtiin siemenvaiheen sijoituksissa, jotka nousivat uuteen 52 miljoonan euron ennätykseen. Myös sijoitukset käynnistysvaiheen kohdeyrityisiin ovat kasvussa 152 miljoonan euron sijoitussummalla, verrattuna aiempaan 118 miljoonaan euroon. Kaiken kaikkiaan kotimaiset VC-sijoittajat sijoittivat 237 yritykseen, joista 95 oli toimintaansa aloittelemassa olevia siemenvaiheen yrityksiä (+12 %).

Suomalaisten VC-sijoittajien kansainvälistyminen etenee. Vuonna 2021 kotimaisten VC-sijoittajien 294 miljoonan euron sijoituspotista ennätykselliset 105 miljoonaa euroa sijoitettiin ulkomaille (+67 %), yhteensä 73 kohdeyritykseen. Näin ollen jo 36 % sijoitetusta pääomasta suuntautui ulkomaille (vrt. 20 % vuonna 2020). VC-sijoitustoiminnan kansainvälistymisen myötä kehitetään sijoittajien osaamista ja luodaan laajempia verkostoja, jolloin pystytään auttamaan kohdeyrityksiä yhä paremmin kansainvälistymisessä. Kansainvälinen toiminta tekee rahastoista myös houkuttelevampia ulkomaisille rahastosijoittajille, joiden osuus varainkeruussa on ollut kasvussa.

Kohdeyrityiden myynneissä, eli irtautumisissa, on nähty reilua nousua vuonna 2021. Suomalaiset VC-sijoittajat irtautuivat onnistuneesti yhteensä 36 yrityksestä (+38 %) vuonna 2021. Irtautumisaktiivisuus on 10 vuoden huipussa onnistuneiden irtautumisten lukumäärällä mitattuna. Tämän lisäksi alaskirjaukset ovat historiallisesti alhaisella tasolla huolimatta pandemian värittämisestä vuosista.

Kuva 7. Suomalaisen VC-sijoittajien sijoitukset kotimaisiin ja ulkomaisiin yrityksiin

Vuosina 2019 ja 2020 suomalaisten VC-rahastojen varainkeruu rikkoi ennätyksiä, ja taso on pysynyt vahvana myös ennätysvuosien jälkeen. Vuonna 2021 uusia varoja kerättiin sijoitettavaksi startupeihin ja aikaisen vaiheen kasvuyrityksiin toimialan historian kolmanneksi suurin summa, 268 miljoonaa euroa. Suomalaisiin VC-rahastoihin on kerätty uusia varoja kolmen vuoden aikana lähes miljardi euroa (kuva 8). Kerätyt varat sijoitetaan startup-yrityksiin seuraavien vuosien aikana. Rahastojen toimiala on jatkuvasti monimuotoisempi, mikä on hyvä uutinen suomalaisille startup-yrityksille.

VC-rahastokenttä on kehittynyt valtavasti viime vuosina. Kuuden vuoden aikana Suomeen on perustettu yhteensä 17 ensirahastoa täysin uusien VC-tiimien toimesta. Uusien tiimien toimesta Suomeen on syntynyt useita teemakohtaisia rahastoja, jotka sijoittavat tiettyyn toimialaan tai osaamisalueeseen. Tyypillisesti ensirahastot ovat pienempiä, ja rahastokoko kasvaa tiimin seuraavissa rahastoissa.

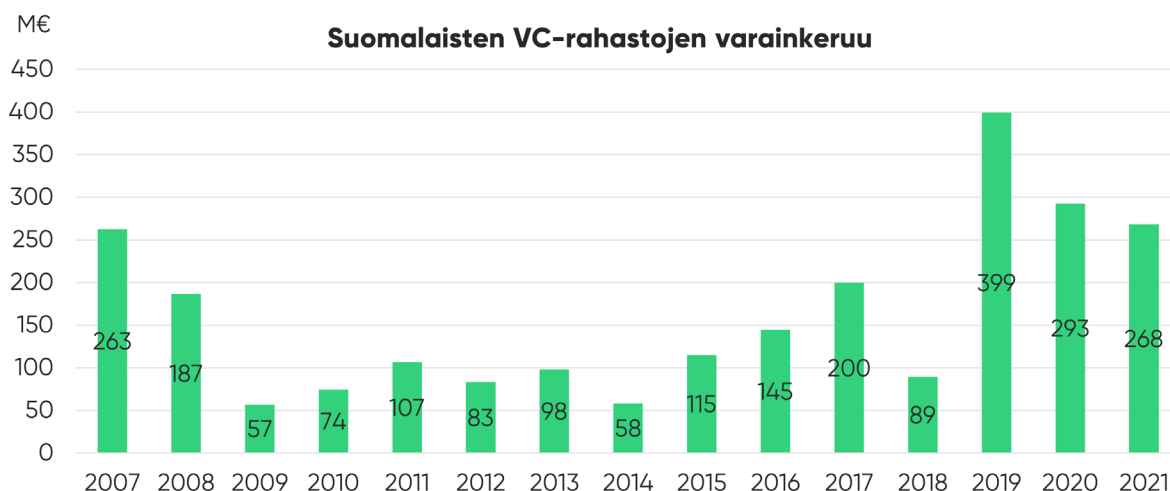
Viimeisen viiden vuoden aikana Suomeen on syntynyt yhdeksän alle 20 miljoonan euron rahastoa. Myös suuria, kokoluokaltaan yli 100 miljoonan euron, rahastoja on syntynyt Suomeen kuusi kappaletta edeltävän viiden vuoden aikana. Euroopassa VC-rahastojen koon keskiarvo on ollut yli 100 miljoonaa euroa jo muutaman vuoden. Suomessa rahastojen keskikoko on tällä hetkellä 54 miljoonaa euroa.

Rahastosijoittajien joukko on monipuolistunut. Viimeisen kolmen vuoden aikana kotimaisten VC-rahastojen varainkeruusta noin viidennes on tullut julkisen sektorin sijoittajilta, eli Business Finland Venture Capitalilta, Tesiltä tai Euroopan investointirahastolta (EIF). Seuraavaksi eniten pääomia kerättiin eläkerahastoilta (12 %), family officeilta (12 %), rahastojen rahastoilta (11 %), yksityishenkilöiltä (11 %) ja korporaatiosijoittajilta (11 %). Suomalaisiin VC-rahastoihin panostavien sijoittajien joukko ei ole ainoastaan laajentunut vaan myös kansainvälistynyt.

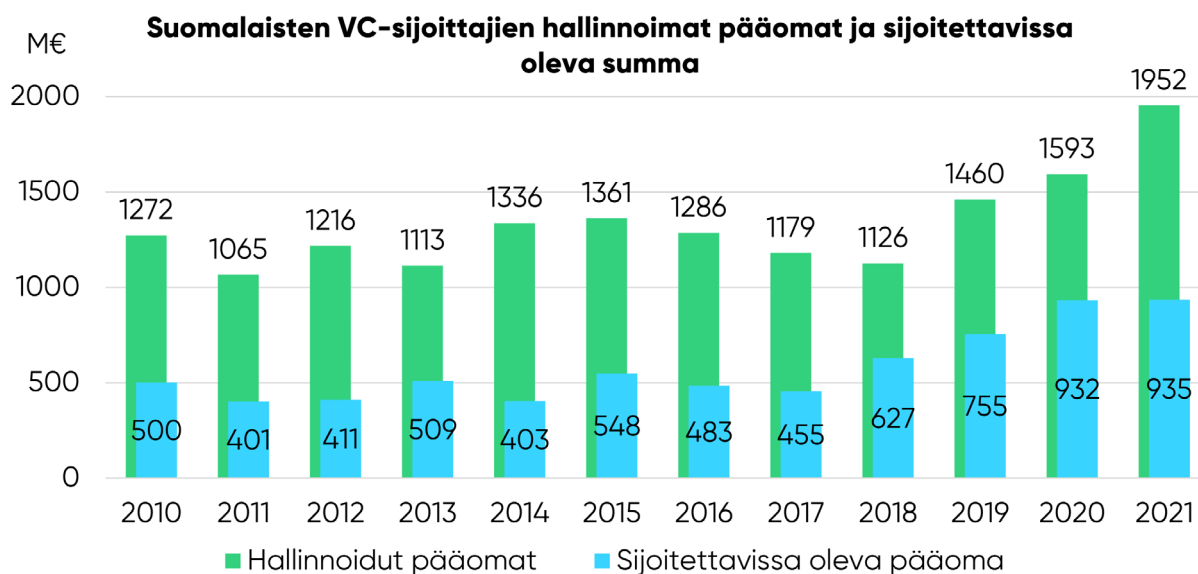
Ulkomaisia pääomia on houkuteltu suomeen viimeisen kolmen vuoden aikana huomattava summa, yhteensä 243 miljoonaa euroa. Iso osa tästä potista on japanilaistaustaisen NordicNinjan 101 miljoonan euron kokoisen rahaston keräämiä varoja. Edeltävän kolmen vuoden aikana Euroopan investointirahasto EIF on tuplannut sijoitustensa määrän Suomeen, 85 miljoonaan euroon aiemmalta 40 miljoonan euron tasolta. Lisäksi muut kansainväliset rahastosijoittajat ovat sijoittaneet suomalaisiin VC-rahastoihin kolmen vuoden aikana yhteensä 57 miljoonaa euroa, tämän summan aiemmin ollen käytännössä nollassa. Yksityisten kansainvälisten rahastosijoittajien houkuttelu Suomeen on äärimmäisen tärkeää rahastojen koon kasvattamiseksi.

Suomalaisilla VC-rahastoilla on nyt kasvava määrä rahaa sijoittaa. Hyvien varainkeruu-
vuosien johdosta suomalaisten VC-sijoittajien hallinnoimat pääomat ovat nousseet ennätyslukemiin 1,95 miljardiin euroon (+23 %). Hallinnoiduista pääomista 48 % eli 935 miljoonaa euroa on vielä käytettävissä jatkosijoituksiin ja sijoituksiin uusiin, lupaaviin startup-yrityksiin Suomessa ja ulkomailla.

Kuva 8. Suomalaisten VC-rahastojen varainkeruun kehitys vuosina 2007–2021. Viimeisen kolmen vuoden aikana uusia varoja on kerätty yhteensä lähes miljardi euroa.

Kuva 9. Suomalaisten VC-sijoittajien hallinnoimat pääomat ja sijoitettavissa oleva summa. VC-rahastoilla on kasvava määrä rahaa sijoittaa.

Tesin uusien keväällä 2022 julkaistujen tuottotilastojen mukaan suomalaisessa venture capital -rahastomarkkinassa on tapahtunut selvä positiivinen muutos 2000-luvun alkuun verrattuna. Tuorein tarkasteltavissa oleva rahastojoukko on vuosina 2009–2015 perustetut rahastot. Niin sanotut uudemman sukupolven venture-rahastot ovat tuottaneet sijoittajalle 25 % vuotuista tuottoa ja ovat tuottovertailussa eurooppalaista kärkeä. Kyseisellä aikavälillä perustetuista VC-rahastoista 53 % kuuluu Euroopan parhaimpaan kvartiliin. Rahastot ovat myös palauttaneet sijoittajille varoja ennätystahtia ([Tiedote 5.5.2022](#)).

Koronakriisi ja sen jälkeinen aika venture capital -markkinan näkökulmasta

Koronakriisistä huolimatta suomalaiset startup-yritykset ovat keränneet ennätysmäärän rahoitusta vuosina 2020 ja 2021. Keväällä 2020 varauduttiin kuitenkin kansainvälisten sijoittajien vetäytymiseen kotimaisilta markkinoilta. Varautumistarvetta peilattiin finanssikriisin aikaisiin kokemuksiin, jolloin ulkomaisten sijoittajien sijoitukset suomalaisiin yrityksiin vähenivät noin 58 % vuosina 2008–2009. Samanaikaisesti kotimaisten sijoittajien varovaisuus lisääntyi ja sijoitukset vähenivät noin 44 % edellisvuodesta. Myös varainkeruun osalta tiputtiin useaksi vuodeksi alle 100 miljoonan euron vuositasolle aiemmalta noin 200 miljoonan tasolta (kuva 8). Näihin uhkiin varautumiseksi luotiin Venture Bridge -ohjelma 17.6.2020 alkaen. Ohjelmasta käytetyn rahamäärän lisäksi hallituksen toimien antama signaali vaikutus vahvistivat pääomasijoittajien uskoa ja luottamusta siihen, että normaalia sijoitustoimintaa saatettiin jatkaa epävarmoista näkymistä huolimatta.

Vuosien 2020 ja 2021 VC-tilastot osoittavatkin sen, että kotimaiset startup-yritykset onnistuivat keräämään rahoitusta koronapandemiasta huolimatta niin kotimaisilta kuin ulkomaisiltakin sijoittajilta. Sijoitussummissa ei nähty notkahdusta, päinvastoin startup-rahoitus nousi ennätystasolle. Myös varainkeruu on jatkunut vahvana pandemiavuosista huolimatta. Valtion toimet, pitkällä aikavälillä luodut vahvat suhteet kansainvälisiin sijoittajiin sekä kotimaisen VC-markkinan kehittyminen ovat mahdollistaneet suotuisan kehityksen viime vuosina.

Kansainvälisen kilpailun kiristyessä ja kotimaisen omistajuuden näkökulmasta on todettu kuitenkin useissa asiantuntijaryhmissä, että riskinottoon kykenevää osaavaa pääomaa tarvitaan lisää. Yrityksen kehitysprosessin kaikissa vaiheissa, ideasta skaalautuvaan liiketoimintaan, pitää olla saatavilla sekä tarvittavaa osaamista että riittävää kotimaista ja kansainvälistä rahoitusta. 6.5.2022 julkaistussa [Ala-Pietilän raportissa](#) todettiin kotimaisista sijoittajista seuraavaa:

”Suomessa pääomasijoitusrahastojen määrä on kasvanut, mutta siitä huolimatta suomalaisissa kasvuyrityksissä on puute kotimaisesta pääomasta. Toimialan viime vuosien kasvusta huolimatta merkittäviä rahoituskapeikkoja on Suomessa edelleen tunnistettavissa sekä tutkimuslähtöisten ja TKI-intensiivisten syväteknologioita kehittävien yhtiöiden siemen- ja aikaisen vaiheen pääomasijoituksissa että laajemmin koko kasvuyrityskentän myöhemmän skaalausvaiheen globaalin mittakaavan rahoituksessa, jossa nopeasti kasvavia yhtiöitä tyypillisesti rahoitetaan useilla kymmenillä tai sadoilla miljoonilla.”

Osaavan pääoman sijoittajista kilpaillaan kansainvälisesti ja liiketoimintaympäristön tulee olla kilpailukykyinen, jotta kotimainen ja ulkomainen pääoma haluaa sijoittaa Suomeen. Sijoituskierrokset kasvavat yhä suuremmiksi ja ne tehdään kotimaisten ja ulkomaisten sijoittajien yhteistyönä. Ala-Pietilän raportissa painotettiin kilpailukykyyn huomioimisen olevan nyt entistäkin tärkeämpää:

"Jotta saamme pidettyä kotimaiset osaajat täällä ja houkuteltua parhaita ulkomaisia osaajia Suomeen, pitää liiketoimintaympäristömme olla riittävän kilpailukykyinen. Venäjän hyökkäys Ukrainaun seurauksineen heikentää Suomen houkuttelevuutta kansainvälisten osaajien näkökulmasta. Siksi liiketoimintaympäristömme kilpailukykyyn tulisi kiinnittää aikaisempaakin enemmän huomiota."

Yhdysvaltain keskuspankki FED:n kiristämä rahapolitiikka ja korkea inflaatio ovat painaneet valuaatioita alas alkuvuoden 2022 aikana. Etenkin teknologiayhtiöiden osalta arvostustasot ovat tulleet reilusti alaspäin. Startup- ja kasvuyhtiöt, joilla on positiivinen kassavirta ovat nykyisessä markkinatilanteessa vahvoilla. Puolestaan vaikeuksissa voivat olla voimakkaasti tappiolliset, teknologiapainotteiset startupit, jotka ovat pääomasijoitusrahastojen rahoituksen varassa. VC-sijoittajat ovat entistä varovaisempia ensi- ja jatkosijoituksissaan. Rahoituksen saaminen on siis entistä haastavampaa, mutta toisaalta hyvien varainkeruuvuosien ja ennätysuuren sijoitettavissa olevan pääoman (dry powder) ansiosta parhaimmille startup-yrityksille on varmasti rahoitusta saatavilla myös tulevaisuudessa.

4. Kasvuyritykset ja buyout-sijoittajat

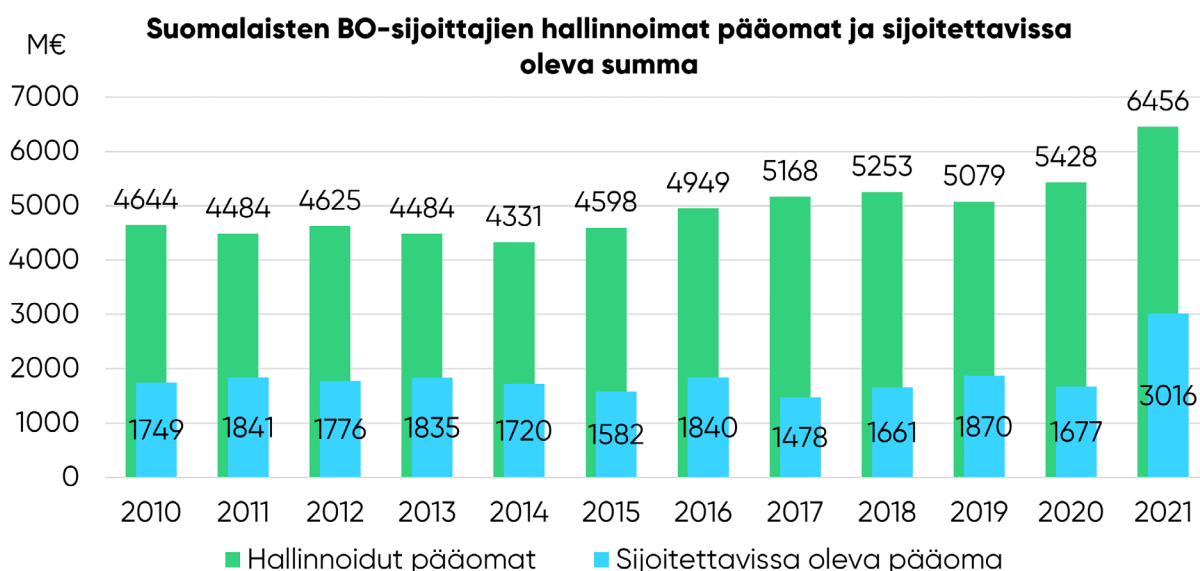
Suomalaisten buyout-rahastojen varainkeruussa hurja ennätysvuosi, sijoitusten ja irtautumisten osalta markkina on pysynyt melko tasaisena viime vuodet

Vuonna 2021 suomalaiset buyout- ja growth-sijoittajat keräsivät varoja poikkeuksellisen ennätyssumman 1,4 miljardia euroa ([Tiedote 18.5.2022](#)). Varainkeruusummassa on kasvua huimat 224 % edellisvuoteen verrattuna (kuva 11). Varoja on kerätty keskimäärin 670 miljoonaa euroa vuosittain 2017–2021 välillä. Useat Suomen suurimmista pääomasijoitusrahastoista, esimerkiksi Intera Partners ja Vaaka Partners, olivat varainkeruussa samaan aikaan vuonna 2021. Tämän lisäksi rahastokokojen nousu selittää historiallisen suurta summaa. Kerätyt varat tullaan sijoittamaan pääosin kotimaisten pk-yritysten kasvuun seuraavien vuosien aikana.

Kasvuyritysrahastoilla on kasvava määrä rahaa sijoittaa. Hyvien varainkeruuvuosien ansiosta suomalaisten buyout- ja growth-sijoittajien hallinnoimat pääomat ovat nousseet ennätyslukemiin, 6,5 miljardiin euroon (+19 %). Etenkin sijoitettavissa oleva pääoma (dry powder) nousi huimasti (+80 %) kolmeen miljardiin euroon.

”Vuosi 2021 oli erinomainen varainkeruuvuosi kasvuyritysrahastoille. Nyt rahastojen sijoitettavissa oleva varallisuus on noussut merkittävästi, jo kolmeen miljardiin euroon. Tämä on hyvä uutinen niille kasvuhaluisille yrityksille, jotka etsivät nyt rahoitusta ja kumppania uudelle kasvupolulle.” – Pääomasijoittajat ry:n toimitusjohtaja **Pia Santavirta**.

Kuva 10. Suomalaisten buyout- ja growth-rahastojen hallinnoimat pääomat ja sijoitettavissa oleva summa. Buyout rahastoilla on kasvava määrä rahaa sijoittaa.

Suurin sijoittajaryhmä kasvuyritysrahastoissa on työeläkeyhtiöt ja voimakkaimmin kasvanut ryhmä on family officet, eli perheomisteiset sijoitusyhtiöt. Vuonna 2021 yli kolmannes rahastojen varoista kerättiin työeläkeyhtiöiltä (36 %). Seuraavaksi eniten pääomia kerättiin rahastojen rahastoilta (16 %), family officeilta (12 %) ja julkiselta sektorilta (10 %). Pienten buyout- ja growth-rahastojen sekä uusien rahastotiimien osalta julkisen rahan merkitys on varainkeruussa tärkeä.

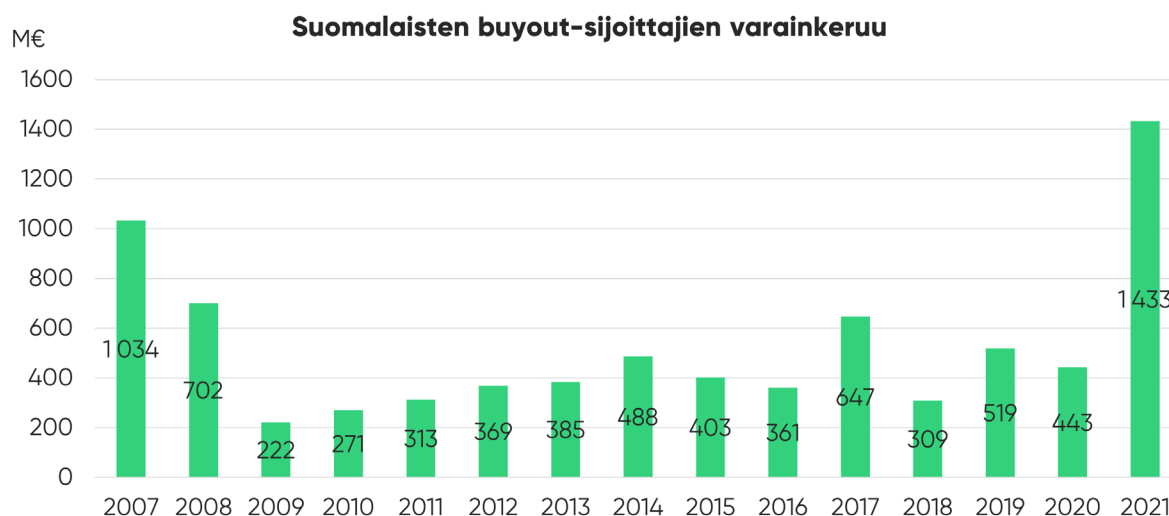
Buyout- ja growth-sijoittajien omistuksessa yritykset ovat kehittyneet erinomaisesti, jopa viisi kertaa verrokkiyrityksiä nopeammin Pääomasijoittajien tekemän vaikuttavuustutkimuksen mukaan. Tuotot sijoituksista jaetaan rahastosijoittajille irtautuessa. Irtautumisten määrässä on vuonna 2021 palattu jo huippuvuosien tasolle pienen pandemian aiheuttaneen viiveen jälkeen.

Pääomasijoittajat irtautuivat onnistuneesti yli 50 yrityksestä. Vuonna 2021 irtautumisten kappalemäärä nousi 49 % edellisvuoteen verrattuna ja irtautumisia nähtiin yhteensä 52 yrityksestä. Yleisin irtautumistapa oli edelleen teollinen yrityskauppa, jonka kohteena oli 20 yritystä. Vuosi 2021 oli myös erittäin aktiivinen pörssilistautumisten saralla ja noin puolet Helsingin pörssin listautumisbuumin yrityksistä oli pääomasijoitustaustaisia. Huolimatta pandemiavuosista, alaskirjausten määrä on säilynyt normaalilla alhaisella tasollaan.

Vuonna 2021 suomalaiset buyout- ja growth-sijoittajat sijoittivat 381 miljoonaa euroa kasvuyrityksiin. Tämä sijoituspotti jakautui yhteensä 86 yritykseen, joista 74 olivat kotimaisia. Sijoituksia tehdään tyypillisesti omistajanvaihdostilanteissa, sukupolvenvaihdostilanteissa ja ylipäättänsä tilanteissa, joissa yrityksillä on kasvu- ja kansainvälistymistähtoa. Suomalaiset buyout-sijoittajat ovat sijoittaneet yhteensä yli kaksi miljardia euroa viimeisen viiden vuoden aikana (2017–2021) ja sijoituksista yli 90 % suuntautui suomalaisten yritysten kasvun vauhdittamiseen. Sijoituksia on tehty vuosittain keskimäärin 400–500 miljoonan euron edestä laajasti eri toimialan yrityksiin ja summan voidaan olettaa kasvavan seuraavina vuosina onnistuneen varainkeruun seurauksena.

Tesin tuottotutkimuksen mukaan suomalaiset pääomasijoitusrahastot ovat Euroopan kärkeä ja buyout-rahastojen osalta kehitys on ollut myös erittäin hyvää. Tuorein tarkasteltavissa oleva rahastojoukko on vuosina 2009–2015 perustetut rahastot. Niiden vuosituotto on ollut keskimäärin 17 %, peitoten selvästi Helsingin yleisindeksin. Suomalaisista buyout-rahastoista 45 % kuuluu Euroopan parhaimpaan kvartiiliin ([Tiedote 5.5.2022](#)).

Kuva 11. Suomalaisten buyout- ja growth-rahastojen varainkeruun kehitys vuosina 2007–2021. Kasvuyritysrahastojen varainkeruussa hurja ennätysvuosi.

Buyout-markkinakehitys koronavirüsissä ja sen jälkeen

Buyout-markkina on selvinnyt hyvin koronavirüsistä ja sijoitukset suomalaisiin kasvuyrityksiin ovat pysyneet vakaalla tasolla viime vuosina. Pääomasijoittajien omistamien kohdeyritysten suurin ongelma oli koronarajoituksista johtuva akuutti kassavaje erityisesti palvelualoilla ja pandemian alkuvaiheessa. Ongelma kosketti kasvuyrityksiä, jotka olivat merkittäviä työllistäjiä sekä alueellisesti että koko Suomen tasolla ja joiden talous oli ollut terveellä pohjalla ennen koronavirüsistä. Näin ollen koronavirüsissä tärkeimpänä toimena pidettiin käyttöpääomarahoituksen saatavuutta akuutin likviditeettiongelman ratkaisemiseksi ja toimivia Finnveran takausjärjestelyitä. Pääomasijoittajat ry:n saamien tietojen mukaan useiden yritysten liiketoimintastrategioita tarkasteltiin uudelleen koronavirüsien alkumetreillä ja sen aikana, mikä mahdollisti nopean sopeutumisen uuteen tilanteeseen.

Varainkeruun osalta pääomasijoittajilta saadun palautteen mukaan institutionaalisten sijoittajien kiinnostuksessa tapahtui vain hetkellinen notkahdus keväällä 2020. Vuonna 2020 perustettiin lopulta neljä uutta rahastoa (Bocap, Verso Capital, CapMan Growth ja Sponsor Capital), ja vuonna 2021 nähtiin hurja ennätysvuosi varainkeruun osalta. Yhteensä viisi uutta rahastoa (Intera, DevCo, Vaaka Partners, Korona Invest ja CapMan) perustettiin vuonna 2021, ja vuoden aikana pääomia kerättiin yhteensä yli 1,4 miljardia euroa. Kerätty potti merkitsee uusia kasvumahdollisuuksia suomalaisille kasvuyrityksille. Koronavirüsien vaikutukset jäivät kaikkiaan siis varsin pieniksi varainkeruun osalta.

Myös suomalaisten yritysten uudistumishaluissa voidaan arvioida tapahtuvan konkreettisia muutoksia koronakriisin seurauksena. On selvää, että uudistuminen, digitalisaation ja myös vastuullisen toiminnan näkökulmat nousevat entistä tärkeämpään asemaan, ja kaikissa näissä osa-alueissa pääomasijoittajat aktiivisina ja osaavina kasvuomistajina voivat tuoda oman kasvu- ja strategiaosaamisensa yritysten avuksi. Pääomasijoittajien kasvuosaamiselle on tällä hetkellä erityisen korostunut tarve, kun kaikkien yritysten on välttämätöntä uudistua hyvin nopeassa aikataulussa.

Suomalaisilla buyout- ja growth-rahastoilla on hallinnoitavanaan ennätysmäärä pääomia ja tästä noin 6,5 miljardin euron summasta yli kolme miljardia euroa on sijoitettavissa olevaa pääomaa. Alkuvuonna 2022 nousseiden tuottovaatimusten ja laskeneiden arvostustasojen myötä suomalaisten rahastojen suuri dry powder -potti avaa hyviä sijoitusmahdollisuuksia. Myös pörssilistautumisten nopean hyytymisen johdosta yhä useampi listautumista suunnitellut yritys on kääntynyt pääomasijoittajan puoleen.

Ulkomaisten sijoittajien osallistuminen erityisesti suurimpiin yrityskauppoihin aiheuttaa suurta vaihtelua vuosittaisista sijoitussummista ja vuonna 2021 sijoitussumma laski merkittävästi. Kohdeyritysten lukumäärällä mitattuna ulkomaisten sijoittajien osuus suomalaisiin yrityksiin kohdistuneista pääomasijoituksista on melko pieni, mutta sijoitussummasta ulkomaiset sijoittajat ovat perinteisesti muodostaneet valtaosan. Nähtäväksi jää, miten Suomen kohonnut maariski Venäjän hyökkäyksen myötä ja tämänhetkiset markkinoiden epävarmuustekijät vaikuttavat ulkomaisten toimijoiden buyout- ja growth-sijoituksiin suomalaisiin kasvuyrityksiin. Toistaiseksi ei ole ollut vahvoja merkkejä Suomen markkinan hylkimisestä.

Pääomasijoittajat

Lisätietoja: Tiedotteita ja tutkimuksia pääomasijoitusala

1. Kohti eduskuntavaaleja

- Tietoa pääomasijoitusala Suomessa ja Pääomasijoittajat ry:n edunvalvontatavoitteista seuraavalle vaalikaudelle 2023–2027 ([Tiedote 16.6.2022](#))

2. Startup- ja VC -sijoitukset – Tilastot vuodelta 2021

- Startup-rahoituksen määrä jälleen uusiin ennätyslukemiin ([tiedote 21.4.2022](#))

3. Kasvuyhtiöt ja Buyout-sijoitukset – Tilastot vuodelta 2021

- Kasvuyritysrahastoilla huippuvuosi varainkeruussa – Nyt ennätysmäärä rahaa tarjolla kasvuyrityksille ([tiedote 18.5.2022](#))

4. Kasvulukuja

- Kotimaisten pääomasijoittajien omistamat yhtiöt ovat Suomen nopeimmin kasvavia yrityksiä ([tiedote 7.10.2021](#))
- Private Equity at Work Report (2022) ([Press Release 22.4.2022](#))

5. Pääomasijoitusrahastojen tuotot rahastosijoittajille

- Tesin tuottotutkimus 2022: Suomalaiset pääomasijoitusrahastot Euroopan kärkeä ([tiedote 5.5.2022](#))

6. Pörssiin listautuminen

- Listautumisvuosi jatkuu vauhdikkaana – pääomasijoittajien potentiaalisissa listautujissa näkyy tänä vuonna myös uusia toimialoja ([tiedote 15.6.2021](#))

PÄÄOMASIOITTAJAT RY
Toimitusjohtaja Pia Santavirta

Puh. +358 40 546 7749

pia.santavirta@paaomasijoittajat.fi